

- temporálne Nariadenie Brusel I,
- Nariadenie Brusel IIa,
- Nariadenie č. 4/2009.

Najjednoduchšie prípad vyriešime vylučovacou metódou. Teda nemôžeme použiť Nariadenie 4/2009, pretože toto sa vzťahuje na vyživovaciu povinnosť (vecná pôsobnosť) a my máme v prípade kúpnu zmluvu – teda zmluvný záväzkový vzťah. Rovnako nemôžeme použiť ani Brusel IIa, pretože toto sa použije na manželské veci a veci rodičovských práv a povinností, t. j. **nemáme danú vecnú pôsobnosť** týchto dvoch nariadení, keďže tie riešia rodinné veci a výživné, a nie zmluvné vzťahy.

Zostáva nám na použitie Brusel I, Brusel Ia alebo ZMPSP. Všetky normy majú rovnakú vecnú pôsobnosť vo vzťahu k nášmu prípadu. Brusel I, ako aj Brusel Ia, sa použije na všetky občianske a obchodné veci s výnimkou niektorých v ňom uvedených (čl. 1 Nariadenia Brusel I alebo čl. 1 Brusel Ia). ZMPSP sa použije na všetky občianskoprávne obchodné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom (§ 1 ZMPSP).

Ktorú z týchto troch noriem môžeme použiť? **Musíme preveriť časovú pôsobnosť.**⁷ Článok 66 ods. 1 Brusel Ia uvádza, že „*toto nariadenie sa uplatňuje len na konanie začaté... po 10. januári 2015.*“ Teda podstatnou právnou skutočnosťou je začatie sporu (podanie žaloby) a nie uzatvorenie zmluvy. Máme danú časovú pôsobnosť novšieho Nariadenia Brusel Ia. Keďže dátum uplatňovania nového Nariadenia Brusel Ia už nastal, všetky podané žaloby sa budú riadiť týmto novým nariadením. No ak by v budúcnosti bolo Nariadenie Brusel Ia nahradené opäť novým nariadením, aplikoval by sa rovnaký princíp.⁸

Zostáva nám teda rozhodnúť sa medzi Nariadením Brusel Ia a ZMPSP. Obe normy spĺňajú aj podmienku časovej pôsobnosti na žalobu podanú 10. februára 2015.

V prípade, že nám vychádzajú na prípad použiteľné dve normy vzhľadom na ich vecnú, ako aj časovú pôsobnosť, musíme uplatniť pravidlo hierarchie

⁷ Niekedy musíme preverovať aj osobnú a miestnu pôsobnosť, ktoré sú rozobraté v ďalších častiach publikácie.

⁸ Pozor však na uznávanie verejných listín vydaných pred dátumom uplatňovania tohto nového nariadenia, pretože tie sa budú uznávať ešte podľa predošlého Nariadenia Brusel I (čl. 66 Brusel Ia).

noriem. Teda ktorá norma má pred ktorou prednosť? V tomto prípade má prednosť norma práva Európskej únie, teda Brusel Ia pred našim ZMPS.

Odpoveď na druhú otázku: český predajca zistí, kam má podať žalobu podľa Nariadenia Brusel Ia, konkrétne čl. 2 Nariadenia Brusel Ia, keďže ide o bežnú kúpnu zmluvu, nejde o žiadny prípad osobitnej alebo výlučnej právomoci (nejde o spotrebiteľa vzhľadom na definíciu spotrebiteľa uvedenú v Nariadení Brusel Ia), teda na slovenskom súde.

3. Aké bude rozhodné právo v konkrétnom spore? Teda podľa akého hmotného práva bude rozhodovať súd?

Určíme to podľa nejakej normy o rozhodnom práve. Opakujeme rovnaké kroky, ako pri predošlej otázke. Musíme si zistiť, aké existujú normy o rozhodnom práve:

- normy práva Európskej únie
- medzinárodné zmluvy
- vnútroštátne normy

Treba mať vždy na pamäti pravidlo vzájomnej hierarchie noriem a zistiť si, či máme splnenú vecnú, miestnu, osobnú a časovú pôsobnosť.

Konkrétne, pri určovaní **rozhodného práva** pôjde (zjednodušene na účely tohto prípadu) o:

- Nariadenie Rím I,
- Nariadenie Rím II,
- Nariadenie č. 4/2009,
- ZMPSP (len § 3 až 31 ZMPSP – len to sú normy **rozhodného práva!**).

Najjednoduchšie prípad vyriešime opäť vylučovacou metódou. Teda nemôžeme použiť Nariadenie 4/2009, pretože toto sa vzťahuje na vyživovaciu povinnosť, a my máme v prípade kúpnu zmluvu. Rovnako nemôžeme použiť ani Rím II, pretože toto sa použije na mimozmluvné záväzky, a v našom prípade **ide o zmluvný záväzok**. Teda **nemáme danú vecnú pôsobnosť** týchto dvoch noriem na náš prípad!

Zostáva nám Nariadenie Rím I a ZMPSP. Obe normy majú rovnakú vecnú pôsobnosť vo vzťahu k nášmu prípadu. Nariadenie Rím I sa použije na zmluvné záväzky (čl. 1 Rím I). ZMPSP sa použije na všetky občianskoprávne obchodné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom (§ 1 ZMPSP). Časová pôsobnosť oboch noriem je rovnako daná. ZMPSP sa používa od 1. apríla 1964. Nariadenie Rím I sa použije na zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009 (čl. 28 Rím I).

V prípade, že nám vychádzajú na prípad použiteľné dve normy ohľadom ich pôsobnosti, musíme uplatniť pravidlo hierarchie, t. j. ktorá norma má pred ktorou prednosť. V tomto prípade má prednosť norma práva Európskej únie, teda Rím I.

Odpoď na tretiu otázku: slovenský súd, ktorý bude o veci rozhodovať (a ktorý sme zistili v otázke 2), bude postupovať podľa čl. 4 ods. 1 písm. a) Rím I, teda bude na prípad používať hmotné právo podľa obvyklého pobytu predajcu (sídla predajcu), teda právo české, t. j. slovenský sudca by aplikoval české hmotné právo (napr. český obchodný zákonník).

4. Keď už súd rozhodne (vydá rozsudok a ten sa stane právoplatný), musíme si zistiť, za akých podmienok sa slovenský rozsudok uzná a vykoná v cudzej krajine alebo za akých podmienok sa rozsudok z inej krajiny uzná a vykoná na území Slovenskej republiky?

Túto otázku opäť určuje procesná norma. Opakujeme rovnaké kroky, ako pri predošlej otázke. Musíme si zistiť, aké existujú normy upravujúce uznávanie a výkon rozhodnutí:

- normy práva Európskej únie
- medzinárodné zmluvy
- vnútroštátne normy

Konkrétne, pri **uznaní a výkone rozsudkov** niektorého štátu pôjde o nasledovné (zjednodušený výber na účely tohto ilustračného prípadu):

- ZMPSP (oddiel 3, § 63 a nasl. ZMPSP),
- Nariadenie Brusel Ia,
- temporálne nariadenie Brusel I,
- Nariadenie Brusel IIa,
- Nariadenie č. 4/2009.

Najjednoduchšie prípad vyriešime vylučovacou metódou. Teda nemôžeme použiť Nariadenie 4/2009, pretože toto sa vzťahuje na vyživovaciu povinnosť (vecná pôsobnosť), a my máme v prípade kúpnu zmluvu – teda zmluvný záväzkový vzťah. Rovnako nemôžeme použiť ani Brusel IIa, pretože toto sa použije na manželské veci a veci rodičovských práv a povinností. Teda **nemáme danú vecnú pôsobnosť** týchto dvoch nariadení, keďže tie riešia rodinné veci a výživné, a nie zmluvné vzťahy.

Zostáva nám na použitie Brusel I, Brusel Ia alebo ZMPSP. Všetky normy majú rovnakú vecnú pôsobnosť vo vzťahu k nášmu prípadu. Brusel I, ako aj

Brusel Ia, sa použije na všetky občianske a obchodné veci s výnimkou niektorých v ňom uvedených (čl. 1 Nariadenia Brusel I alebo čl. 1 Nariadenia Brusel Ia). ZMPSP sa použije na všetky občianskoprávne obchodné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom (§ 1 ZMPSP).

Ktorú z týchto troch noriem môžeme použiť? **Musíme preveriť časovú pôsobnosť.**⁹ Článok 66 ods. 1 Brusel Ia uvádza, že „*toto nariadenie sa uplatňuje len na konania začaté po 10. januári 2015.*“ Teda podstatnou právnou skutočnosťou je začatie konania po 10. januári 2015, nie iba vydanie rozsudku a ani uzatvorenie zmluvy.¹⁰ Máme danú časovú pôsobnosť novšieho Nariadenia Brusel Ia. Keďže dátum uplatňovania nového Nariadenia Brusel Ia už nastal, všetky podané žaloby sa budú riadiť týmto novým Nariadením Brusel Ia. No ak by v budúcnosti bolo Nariadenie Brusel Ia nahradené opäť novým nariadením, aplikoval by sa rovnaký princíp.¹¹

Zostáva nám teda rozhodnúť sa medzi Nariadením Brusel Ia a ZMPSP. Obe normy spĺňajú aj podmienku časovej pôsobnosti na žalobu podanú 10. februára 2015.

V prípade, že nám vychádzajú na prípad použiteľné dve normy ohľadom ich vecnej aj časovej pôsobnosti, musíme uplatniť pravidlo hierarchie noriem. Teda ktorá norma má pred ktorou prednosť? V tomto prípade má prednosť norma práva Európskej únie, teda Brusel Ia, pred našim ZMPSP.

Odpoveď na štvrtú otázku: český predajca má v rukách rozsudok vydaný slovenským súdom. Pokiaľ by sa chcel domáhať výkonu rozsudku exekúciou na Slovensku, pretože tu má slovenský podnikateľ napríklad vedené účty v banke, tak nepotrebuje, pochopiteľne, slovenské súdne rozhodnutie uznávať na Slovensku a mohol by sa priamo obrátiť na exekútora. V prípade, že by slovenský podnikateľ nemal na Slovensku vedený žiadny majetok a ani účty, nemalo by zmysel žiadať o výkon rozsudku slovenské orgány, keďže by sa k žiadnemu ma-

⁹ Niekedy musíme preverovať aj osobnú a miestnu pôsobnosť, čo je rozobraté v ďalších častiach publikácie.

¹⁰ Článok 66 ods. 2 Brusel Ia upozorňuje, že Nariadenie Brusel I sa naďalej uplatňuje na rozsudky vydané v konaniach začatých... pred 10. januárom 2015. Teda v prípade, že by žaloba bola podaná pred 10. januárom 2015, ale rozsudok by bol vydaný až po tomto dátume, stále by sa uplatňovalo pôvodné Nariadenie Brusel I.

¹¹ Pozor však na uznávanie verejných listín vydaných pred dátumom uplatňovania tohto nového nariadenia, pretože tie sa budú uznávať ešte podľa predošlého Nariadenia Brusel I. (čl. 66 Brusel Ia).

jetku nedostali. Hypoteticky by mohol mať slovenský podnikateľ účty vedené na Cypre, a teda by sa český podnikateľ mohol obrátiť na cyperské súdne orgány s výkonom tohto rozsudku. Cyperské súdne orgány by v tomto prípade uznali a vykonali rozsudok za podmienok ustanovených v Nariadení Brusel Ia.

**PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE V OBČIANSKYCH
A OBCHODNÝCH VECIACH**

I. Určovanie vecnej pôsobnosti Nariadenia Brusel Ia

Pri každom praktickom prípade najskôr určujeme, či spadá pod vecnú, časovú, miestnu a osobnú pôsobnosť niektorého nariadenia. Pre ilustráciu si prejdeme pár jednoduchých prípadov vecnej pôsobnosti Nariadenia Brusel Ia. V ďalších kapitolách sa naučíme postupne určiť aj časovú, miestnu a osobnú pôsobnosť. Po naučení základných princípov určovania pôsobnosti nariadenia prejdeme k jednoduchému určovaniu právomoci.

1. Prípád

Francúzsky občan bol zadržaný na území Slovenskej republiky a bol držaný vo väzbe bez rozhodnutia súdu 98 hodín. Podá žalobu na slovenskom súde a domáha sa odškodnenia za nezákonné držanie vo väzbe voči Slovenskej republike.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

2. Prípád

Dcéra so slovenským aj českým občianstvom, s bydliskom na území Českej republiky podá návrh na obmedzenie alebo pozbavenie spôsobilosti na právne úkony svojej matky, slovenskej občianky s bydliskom v hospici na území Slovenskej republiky.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

3. Prípád

Manžel opustil svoju manželku zo spoločnej domácnosti v Bratislave, presťahoval sa k rodičom do Prahy a vzal si so sebou spoločné auto. Auto v Prahe predal. Manželka sa domáha na súde vyplatenia polovice z ceny auta titulom bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

4. Prípád

Matka dieťaťa, ruská občianka s bydliskom v Bratislave, sa domáha na súde v Bratislave od otca dieťaťa, občana Veľkej Británie s bydliskom v Rakúsku, náhrady niektorých nákladov nevydatej matke podľa § 74 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

5. Prípád

Európska organizácia pre bezpečnosť letovej prevádzky (EUROCONTROL) ako verejná inštitúcia so sídlom v Bruseli vydala rozhodnutie o zaplatení poplatkov voči súkromnej leteckej firme LTU so sídlom v Nemecku. LTU poplatky nezaplatila. EUROCONTROL sa chce domáhať zaplatenia poplatkov na nemeckých súdoch.

Je možné takýto spor považovať za „občiansku a obchodnú vec“ v zmysle Nariadenia Brusel Ia?

6. Prípád

Občan Slovenskej republiky spáchal na území Českej republiky dopravný priestupok, za čo mu bola rozhodnutím udelená pokuta, ktorú nezaplatil.

Môže si všeobecný súd v Českej republike založiť právomoc rozhodovať o tejto pokute a ustanoviť exekútora na vymoženie tejto pohľadávky na základe Nariadenia Brusel Ia?

7. Prípád

Francúzski manželia sa rozvádzajú na súde v Paríži. V rámci rozvodového konania vydal parížsky súd príkaz na obstaranie účtov manžela vedených v Nemecku, ako aj príkaz na zákaz nakladania s bytom a hnutelným majetkom v ňom, ktorý sa nachádza v Nemecku.

Môže si nemecký súd založiť právomoc na výkon týchto príkazov podľa Nariadenia Brusel Ia?

8. Prípád

Holandský úrad sociálneho zabezpečenia vyplácal náhradné výživné po rozvode bývalej manželke a dieťaťu s bydliskom v Holandsku, a to namiesto otca dieťaťa, belgického občana. Na základe regresného nároku voči otcovi dieťaťa sa holandský úrad domáhal uznania a výkonu takéhoto nároku na belgickom súde proti belgickému občanovi.

Môže si belgický súd založiť právomoc na základe Nariadenia Brusel Ia?

II. Určovanie časovej pôsobnosti Nariadenia Brusel Ia

9. Prípád

Obchodná spoločnosť so sídlom v Holandsku si objednala 30. júla 2014 od slovenského živnostníka dodanie elektronických komponentov pre svoje výrobky. Slovenský živnostník odoslal 15. augusta 2014 dohodnutý tovar prostredníctvom prepravnej služby, ktorá potvrdila doručenie do sídla holandskej firmy 21. augusta 2014. Holandská firma nezaplatila vystavenú faktúru ani po opakovaných výzvach slovenského živnostníka. Slovenská firma zvažuje 30. januára 2015 podať žalobu na súd.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

10. Prípád

Štyria lyžiari s bydliskom v Portugalsku si prenajmú chatu na Štrbskom plese na prelome rokov 2012 – 2013 za účelom lyžovačky. Počas silvestrovskej oslavy však zničia drevené sedenie a prístrešok vedľa chatky neodbornou manipuláciou s pyrotechnikou. Majiteľ zažaluje lyžiarov v roku 2013 na slovenskom súde a účastníci konania uzatvoria 28. augusta 2013 súdny zmier. Lyžiari ako povinní z rozsudku však tento súdny zmier nespĺnili, a preto sa chce majiteľ domáhať výkonu rozsudku v Portugalsku.

Bude sa aplikovať Nariadenie Brusel Ia?

11. Prípád

Pozor, ide o zmiešaný prípad vecnej a časovej pôsobnosti viacerých nariadení, nielen Brusel Ia, pre ilustráciu zmeny charakteru pohľadávky výživného z pohľadu európskeho medzinárodného práva súkromného.

Matka s bydliskom v Bratislave so svojou dcérou podá návrh na určenie výšky výživného od otca s bydliskom vo Veľkej Británii v januári 2003.

- a) Vecná pôsobnosť ktorého nariadenia je daná?
- b) Časová pôsobnosť ktorého nariadenia je daná?

12. Prípad

Pozor, ide o zmiešaný prípad vecnej a časovej pôsobnosti viacerých nariadení, nielen Brusel Ia, pre ilustráciu zmeny charakteru pohľadávky výživného z pohľadu európskeho medzinárodného práva súkromného.

Matka s bydliskom v Bratislave so svojou dcérou podá návrh na určenie výšky výživného od otca s bydliskom vo Veľkej Británii v júni 2005.

- a) Vecná pôsobnosť ktorého nariadenia je daná? Brusel I (občianska a obchodná vec) alebo Brusel IIa (rodinná vec)?
- b) Časová pôsobnosť ktorého z uvedených nariadení je daná?

13. Prípád

Pozor, ide o zmiešaný prípad vecnej a časovej pôsobnosti viacerých nariadení, nielen Brusel Ia, pre ilustráciu zmeny charakteru pohľadávky výživného z pohľadu európskeho medzinárodného práva súkromného.

Matka s bydliskom v Bratislave so svojou dcérou podá návrh na určenie výšky výživného od otca s bydliskom vo Veľkej Británii v júli 2011.

- a) Vecná pôsobnosť ktorého nariadenia je daná? Brusel I (občianska a obchodná vec) alebo Nariadenia 4/2009?
- b) Časová pôsobnosť ktorého z uvedených nariadení je daná?
- c) Nájdite body v preambule oboch nariadení, ktoré sa týkajú pohľadávky výživného.

14. Prípád

Pozor, ide o zmiešaný prípad vecnej a časovej pôsobnosti viacerých nariadení, nielen Brusel Ia, pre ilustráciu zmeny charakteru pohľadávky výživného z pohľadu európskeho medzinárodného práva súkromného.

Matka s bydliskom v Bratislave so svojou dcérou podá návrh na určenie výšky výživného od otca s bydliskom vo Veľkej Británii v júli 2017.

- a) Vecná pôsobnosť ktorého nariadenia je daná? Nariadenia 4/2009 alebo nového Nariadenia Brusel Ia?
- b) Časová pôsobnosť ktorého z uvedených nariadení je daná?
- c) Nájdite príslušný bod preambuly nariadenia Brusel Ia, ktorý sa týka pohľadávky výživného.